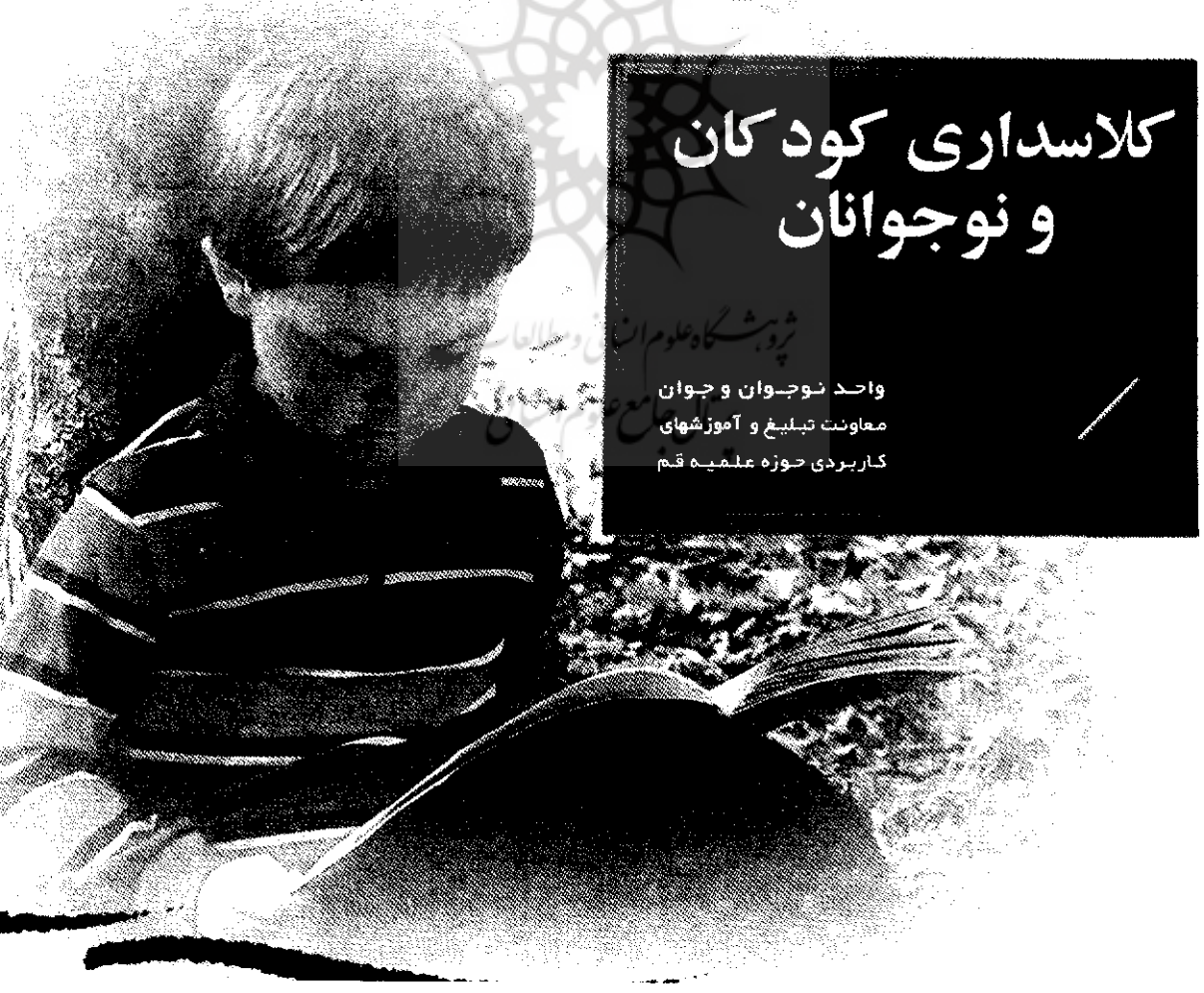

روش تنظیم محتوی (۷)
تکالیف و دعاها

کلاسداری کودکان
و نوجوانان

واحد نوجوان و جوان
معاونت تبلیغ و آموزشهای
کاربردی حوزه علمیه قم

اشاره:

آنچه پیش رو دارید هفتمین قسمت از مجموعه «روش تنظیم محتوا» به عنوان روشی نو در ارائه برنامه‌های جذاب برای نوجوانان و جوانان است. در این روش برای اجرای برنامه، پنج مرحله در نظر گرفته شده است که عبارتند از:

۱- شروع برنامه ۲- ارائه آیات و روایات ۳- رفع خستگی ۴- بیان احکام ۵- بیان تکالیف و دعا.

در شش قسمت قبلی از این مباحث، چهار مرحله از مراحل پنجگانه توضیح داده شد و در این قسمت، آخرین مرحله از اجرای برنامه با عنوان «تکالیف و دعاها» مورد بحث و بررسی قرا می‌گیرد.

مرحله پنجم: تکالیف و دعاها

آخرین مرحله از اجرای برنامه برای کودکان و نوجوانان به ارائه تکالیف و دعا اختصاص دارد. ارائه تکالیف باید به گونه‌ای باشد که مخاطب را به تلاش علمی و فکری و یا اجرای عملی یک دستور دینی وادارد. از آنجا که همه آموزشها در نهایت برای

نهادینه کردن تربیت دینی در مخاطبان است، بسیار مناسب است که بر جنبه‌های عملی و اجرای دستورات شرعی و اخلاقی در منزل یا اجتماع تأکید شود. در ذیل نمونه‌هایی از ارائه تکلیف را با توجه به سه گروه مخاطب؛ یعنی کودکان، نوجوانان و جوانان می‌آوریم. و سپس به نمونه‌هایی از دعا با توجه به روحیه و شرایط مخاطبان اشاره خواهیم کرد.

تکلیف برای کودکان

چنانکه پیشتر نیز گفته شد، در صورتی که تکالیف ارائه شده به مخاطبان جنبه عمل کردن به دستورات دینی داشته باشد، مناسب‌تر است. البته از ارائه تکالیفی که موجب افزایش توان علمی آنان می‌شود نیز نباید غفلت کرد. در ذیل به نمونه‌هایی از ارائه تکالیف به کودکان اشاره می‌کنیم.

نمونه اول: تکالیف‌های عملی

- ۱- امش با وضو بخواب.
- ۲- هنگام خواب با نام خدا وارد بستر شو و بهترین جمله آن است که بگویی: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ».
- ۳- یک سجده شکر به جا آور و

- سه مرتبه بگو «شُکراً لِلَّهِ».
- ۴- به دلخواه خودت امشب یک آیه و یا یک سوره کوتاه از روی قرآن بخوان.
- ۵- امشب اگر می خواهی انبیاء از تو راضی شوند، ۳ مرتبه بگو: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».
- ۶- اگر می خواهی خدا از تو راضی شود، پس از انجام نماز، ۳۴ مرتبه بگو: «اللَّهُ اکبر»، ۳۳ مرتبه «الحمد لِلَّهِ و ۳۳ مرتبه «سبحان اللّٰه».
- ۷- اگر می خواهی گذشتگانی که به رحمت خدا رفته اند خوشحال و از تو راضی شوند، یک بار حمد و سه مرتبه توحید بخوان و ثواب آن را به روح آنان هدیه کن.
- ۸- قبل از خواب دعای «اللَّهُمَّ کن لولیک» را جهت سلامتی و فرج آقا امام زمان علیه السلام بخوان.
- ۹- امشب برای هر کدام از چهارده معصوم یک صلوات بفرست.
- ۱۰- اگر می خواهی از بدیها و دشمنان حفظ شوی، هنگام خواب سوره های توحید، ناس، فلق و کافرون را بخوان.
- ۱۱- تا فردا هر گاه آب نوشیدی بیاد لبهای تشنه امام حسین علیه السلام باش و بگو: «سلام بر حسین» تا خدای متعال اجر زیادی برایت ثبت کند.
- ۱۲- امشب دو رکعت نماز به امام زمان علیه السلام هدیه کن.
- ۱۳- قبل از خواب صرفاً به خاطر رضای خدا و عمل به دستور پیامبر صلی الله علیه و آله مسواک بزن.
- ۱۴- امشب به یک نحوی قبل از خواب مادر یا پدر را خوشحال کن.
- ۱۵- امروز سعی کن هیچیک از دوستانت را نرنجانی.
- ۱۶- با خدای خود عهد کن تا یک هفته حتی یک دروغ هم نگوئی.
- ۱۷- امروز سعی کن یک امر به معروف یا نهی از منکر انجام بدهی.
- ۱۸- امروز با یاری گرفتن از خدا سعی کن از اشتباهات گذشته خود توبه و از خدا عذرخواهی کنی.
- ۱۹- امروز با خود عهد کن حتماً نمازهای پنجگانه را اول وقت بخوانی.
- ۲۰- تمام کارهای یک شبانه روز را به قصد قربة الی الله انجام بده.
- ۲۱- یک فیلم تلویزیونی معروف

حسمه ار ربر آن می حوسند.
 ۳- هر کس ار بو حبری حواس
 به او کمک کن.

۴- فرردم! سخن حسی نکس،
 ر برا حبر کسی ناعب می سود اسانها نا
 هم دسمن سو بد....

نمونه سوم: پیام اعضاء (دست)
 لطفاً حروف زیر را به جملاتی خوانا
 تبدیل کنید.

دست های کوچک می گی و
 ی ن در وقت دعا خدای بزرگ
 را صدا ب زنی د

دست های قوی می گی و ی
 ندب های کدی گرد در کارها کم
 ککنی د

دست های نرم می گی و ی ن
 دهرگاه ای ت می دی دی دبر
 س را ون و از شکنی د

دست های گرم می گی و ی
 ن در رهن گام رسی دن به دوس
 ت با او دست محبت دهی د

دست های می گی و ی ندب ا
 آب وضو و صورت خ و دران و را
 نی کنی د

دست های زیبای من می

را نگاه کرده و پسند آموزی یا
 بدآموزیهای آن را بنویس.

۲۲- در روز جمعه غسل جمعه را
 انجام بده.

نمونه دوم: گفتار دلنشین

لطفاً متن زیر را نقطه گذاری کنید.

۱- یک روز مردی بس سامر عليه السلام
 آمد و گفت: ای رسول خدا! نه من
 حبری ناد بدهند که وفی آن را احمام

می دهم روز فنامت نه بهست بروم.
 سامر نه او گسند: ما مردم طوری رفتار
 کن که دوست داری با او رفتار کند.

۲- یکی از نارایان امام صادق عليه السلام
 گفت: روزی نه خانه امام سسم رفسم،
 دسدم فرردس موسی عليه السلام بس او

اساده و به نصحبهای بدر گوس
 می دهد. من هم نه آن سمارسات گوس
 دادم و بعضی از آنها را از بر کردم. امام

سسم می گسند:

۱- فرردم هر کس برای برادر س
 چاهی نکند (کار بدی در باره او احمام
 دهد)، اول خود س در آن می افند.

۲- همسه نه دندن اسانهای
 حوب برو، نه آدم های بد. حوب اسان
 ند میل سگ سف و سحنی است که

گوی ندبام نگناهانجام نده
ی د
دست های شمامچه می گ و
ی ن د؟

تکلیف برای نوجوانان

نمونه اول: احادیث و آیات قابل

تصویر

* لطفاً برای نشان دادن محتوای
احادیث و آیات زیر، یک طرح یا نقاشی
بکشید.

۱ - پیامبر اسلام ﷺ می فرماید:
«مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ حَقْفَصَهُ
اللَّهُ؛^۱ هر کس بخاطر خدا تواضع کند،
خداوند متعال او را بالا می برد و هر
کس تکبر ورزد، خداوند او را [باخفت
و خواری در دید مردم] پایین
می آورد.»

۲ - انسان و انتخاب راه: خداوند
متعال در قرآن کریم می فرماید: ﴿إِنَّا
هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكَرَ وَإِنَّمَا كَفُورًا﴾^۲؛ «ما
راه را به او نشان دادیم، خواه شاکر
باشد [و پذیرا گردد] یا ناسپاس.»

۳ - قال رسول الله ﷺ: «الْظُّرَّةُ سَهْمٌ
مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ؛^۳ نگاه [به
نامحرم] تیری زهر آگین از تیرهای

شیطان است.»

۴ - قال علیؑ: «إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ
الْحَيَّةِ لَيِّنٌ مَسْهًا، فَأَتَلَّ سَمُّهَا؛^۴ حکایت دنیا،
حکایت ماری است که بدنی نرم و
زهری کشنده دارد.»

۵ - امام علیؑ: «الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ
السَّحَابِ فَأَتْبَهُتُمْ وَأَقْرَصَ الْخَيْرِ؛^۵ فرصت
همانند ابر می گذرد، پس فرصتهای
نیک را غنیمت شمارید.»

۶ - قرآن کریم می فرماید: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ
الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَا لَهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُهُمُ
مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾؛^۶ «خداوند سرور
کسانی است که ایمان آورده اند. آنان را
از تاریکیها به سوی روشنایی به در
می برد. و کسانی که کفر ورزیده اند،
سرورانشان [همان عصیانگران و]
طاغوتند، که آنان را از روشنایی به
سوی تاریکی به در می برند.»

۱. منشور تربیتی لقمان، ص ۱۰۹. به نقل از
میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۵۰۰.
۲. انسان/۳.
۳. میزان الحکمة، باب ۳۸۸۹.
۴. نهج البلاغه، نامه ۶.
۵. بحار، ج ۷۱، ص ۳۳۷.
۶. بقره/۲۵۷.

۷- پیامبر بزرگ اسلام صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌فرماید: «عمر انسان همانند خطوطی است که انسان را در میان خود در برگرفته و از هر طرف بلاها او را احاطه نموده‌اند و آمال و آرزوهای او از محدوده عمرش جلوتر می‌باشد.»^۱

۸- حضرت لقمان به پسرش فرمود: فرزندم! دنیا دریای عمیقی است که دانشمندان فراوانی در آن به هلاکت رسیده‌اند، پس تو کشتی خود را از ایمان بساز و بادبانهای آن را از توکل به خدا قرار ده و توشه‌ای از تقوای الهی در آن ذخیره کن. اگر به سلامت به ساحل نجات رسیدی، به رحمت خدا نجات یافته‌ای و اگر هلاک شدی به گناهانت هلاک شده‌ای.»^۲

۹- قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ؛^۳ کتاب خدا ریسمانی است که از آسمان تا زمین کشیده شده است.»

۱۰- قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ إِذَا سَمِعَ التَّدَاءَ بِالصَّلَاةِ هَرَبَ؛^۴ هرگاه شیطان آواز دعوت به نماز را

بشنود بگریزد.»

۱۱- قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْوُضُوءُ يُخْرِقُ الْخَطَايَا كَمَا تُخْرِقُ النَّارُ الْحَشِيشَ؛^۵ وضو گناهان را می‌سوزاند همان گونه که آتش علف خشک را می‌سوزاند.»

۱۲- قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الصَّلَاةُ حِصْنٌ مِنَ سَطَوَاتِ الشَّيْطَانِ؛^۶ نماز دژی در برابر شیخونهای شیطان است.»

۱۳- قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الصَّوْمُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ؛^۷ روزه سپری در برابر آتش است.»

۱۴- امام علی عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «ضَاحِبُ السَّوِّءِ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ؛^۸ همنشین بد پاره‌ای از آتش است.»

نمونه دوم: کلام وحی

* لطفاً با استفاده از ترجمه قرآن کریم، سؤالات زیر را پاسخ دهید.

۱- یکی از آیات سوره عصر

۱. گنجینه کمال، ص ۱۲۳.

۲. منشور تربیتی لقمان، ص ۱۳۴.

۳. بحار الانوار، ج ۱، ص ۳۶۹.

۴. میزان الحکمه، باب ۷۶.

۵. جامع الاحادیث، ص ۱۲۸.

۶. میزان الحکمه، باب ۱۰۵۳۴.

۷. کافی، ج ۲، ص ۱۹.

۸. غرر الحکم، ح ۵۸۲۴.

فرمول سعادت انسان را این گونه بیان کرده است.

ایمان + عمل صالح + سفارش به حق + سفارش به صبر = سعادت
لطفاً آن آیه را بنویسید.

۲- آیات ۷ و ۸ سوره زلزال به ما چه می گوید؟

۳- در سوره جمعه، بین آیات ۱ تا ۴، کدام آیه است که هدف بعثت رسول الله ﷺ را تلاوت قرآن بر مردم و تهذیب آنان و تعلیم کتاب و حکمت به آنها می داند؟

۴- در آیه ۲۵ سوره شوری قبل از بخشش گناهان، قبول چه چیزی از جانب خداوند مطرح شده است؟

۵- طبق آیه ۶۸ سوره عنکبوت دنیا چگونه است؟

۶- پیام آیه ۲۴ سوره اسراء که باید آویزه گوش همگان بویژه جوانان باشد در مورد چه کسانی است؟

۷- براساس آیه ۲۳ سوره اسراء چگونه باید با پدر و مادر سخن گفت؟

۸- پنج ویژگی مؤمنین را از آیات

۱ الی ۳ سوره انفال به دست آورید.
۹- ویژگیهای اصحاب میمنه و

اصحاب مشممه براساس آیات ۱۷ تا ۲۰ سوره بلد کدامند؟

۱۰- لطفاً برداشت خود را از آیات ۱۹ تا ۲۴ سوره الحاقه بنویسید.

نمونه سوم: دوستان

هم نشینان بد و فاسد در فکر از بین بردن انسانهای صالح هستند.

امام صادق علیه السلام فرمود: «مَنْ يَصْحَبْ ضَا حِبَّ السُّوءِ لَا يَنْسَلِمُ؛ کسی که با افراد بد [دوست و] هم نشین شود، سالم نمی ماند.»

امام جواد علیه السلام فرمود: «از همنشینی با زشتکار دوری کن، زیرا او همانند شمشیر برهنه و تیز ظاهری خوش و باطنی زشت دارد.»

امام صادق علیه السلام می فرماید: استوارترین انسانها کسی است که از انسانهای نادان بگریزد. مفهوم این جمله چیست؟

جواب:

نمونه چهارم: به خودتان نمره

دهید!

۹- آیا می‌دانید رفتار هر کس نشان

دهنده شخصیت اوست؟

۱- آیا می‌دانید که هر کدام از شما

می‌توانید در آینده از دانشمندان و هنرمندان بزرگ باشید؟

۱۰- آیا مواظب هستید که رفتار شما

هر روز، بهتر از روز قبل باشد؟

۲- امیدواری و تلاش دو لازمه رشد هستند، آیا این دو خصلت را در خود رشد داده‌اید؟

۱۱- آیا با رفتار خوب نسبت به

والدین از زحمات آنان قدردانی می‌کنید؟

۱۲- آیا می‌دانید که رفتار من و شما

می‌تواند برای همه جامعه الگو باشد؟

۳- در چند قرن پیش بزرگترین دانشمندان دنیا از میان مسلمانان برخاسته‌اند، آیا می‌خواهید وارث آنان باشید؟

۱۳- آیا رفتار شما به دیگران درس

صداقت و درستی می‌آموزد؟

۱۴- آیا می‌دانید که دو فرشته الهی

کارهای خوب و بد ما را یادداشت می‌کنند؟

۴- آیا برای آنکه انسانی مفید در جامعه باشید، این مهم را از درگاه خداوند متعال طلب می‌کنید؟

۱۵- آیا می‌دانید که روز قیامت

دست و چشم و همه اعضاء ما به کارهایی که انجام داده‌ایم اعتراف می‌کنند؟

۵- آیا می‌دانید که هر کتاب نتیجه زحمات دهها نفر و مدتهای زیادی از وقت آنها می‌باشد؟

۱۶- آیا می‌دانید که زندگی کنونی

ما مدیون جانبازی شهیدان است؟

۶- آیا می‌دانید که کتاب خوب چون

۱۷- آیا می‌دانید که ما وارث

شهیدانی هستیم که اخلاق و رفتارشان نمونه یک انسان کامل بود؟

غذای روح است و روحمان مانند جسم ما نیازمند غذا است؟

۱۸- آیا با نام و زندگانی و سخنان

تعدادی از شهیدان آشنا هستید؟

۷- آیا می‌دانید بهترین هدیه به دوستان کتاب است؟

۱۹- آیا یادشان را همواره در

۸- آیا شما در منزل کتابخانه شخصی

دارید؟

خاطر دارید؟

۲۰- آیا برای ادامه راهشان از خدای توانا یاری می طلبید.

تکلیف برای جوانان

با توجه به اینکه این تکالیف برای سنین دوره دبیرستان و بالاتر در نظر گرفته می شود، باید از نظر محتوایی علمی تر و عمیق تر از نمونه های پیشین باشد. به نمونه هایی از این تکالیف توجه کنید.

نمونه اول: نسیم حیات

* لطفاً با استفاده از ترجمه قرآن کریم، سؤالهای زیر را پاسخ دهید.

۱- مراد از کلمه «ساهون» در آیه ۵ سوره «ماعون» چیست؟

۲- ویژگیهای «متقین» در آیه ۳ سوره «بقره» را بیان کنید؟

۳- آیه ۲۸ سوره «رعد» چه پیامی برای ما دارد؟

۴- با توجه به آیه ۶۳ از سوره «فرقان»، یکی از ویژگیهای مؤمنین را در برخورد با جاهلین بیان کنید.

۵- یکی از پیامهای خداوند در آیه ۳۶ «اسراء» را بیان کنید؟

۶- نکته زیبای آیه ۱۵۳ سوره

«اعراف» را بیان کنید؟

۷- با توجه به آیه ۸ و ۹ سوره «آل عمران» به نکات آن اشاره فرمائید؟

۸- به فرموده قرآن در آیه ۵۶ سوره «احزاب» به غیر از انسان چه کسانی بر پیامبر ﷺ صلوات فرستاده اند؟

۹- پیام آیه ۲۰۴ سوره «اعراف» چیست؟ بیان نمایید؟

۱۰- آخرین آیه سوره بقره به چند نکته اشاره دارد؟ توضیح دهید؟

نمونه دوم: مفاهیم قرآن

* لطفاً با تأمل در معانی و مضامین آیات جزء اول قرآن کریم به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱- شرط هدایت انسان توسط قرآن چیست؟

الف- ایمان به آخرت و غیب

ب- یقین به غیب و ایمان به آخرت

ج- یقین به آخرت و غیب

د- ایمان به غیب و یقین به آخرت

۲- تأثیر ناپذیری بعضی از مردم از انذار پیامبر ﷺ بدین دلیل است که:

الف- بر موضوع مورد اعتقاد

خود لجاجت می ورزند.

- ب - دل‌هایشان پر از کینه است.
 ج - بر دل‌هایشان مهر نهاده‌اند.
 د - دل‌هایشان تاریک است.
 ۳ - مرض فزاینده در دل کدام گروه است؟
 الف - مشرکان
 ب - منافقان
 ج - کافران
 د - هر سه گروه
 ۴ - عبادت پروردگار که خالق ماست،
 الف - موجب حصول پرهیزکاری است.
 ب - موجب حصول سعادت است.
 ج - موجب حصول نجات است.
 د - مقتضی بندگی خداوند است.
 ۵ - آنان که تجارتشان سودمند نیست، کسانی هستند که:
 الف - آخرت را به دنیا فروخته‌اند.
 ب - هدایت را به کفر فروخته‌اند.
 ج - ضلالت را به بهای هدایت خریده‌اند.
 د - عذاب را به بهای هدایت خریده‌اند.
 ۶ - در برابر خداوندی که زمین و آسمان را آفریده و باران و میوه‌جات را نصیب ما ساخته است،
 الف - باید شکر گذار باشیم.
 ب - نباید کفر بورزیم.
 ج - باید بندگی کنیم.
 د - نباید برای او همتایی قرار دهیم.
 ۷ - اگر در آنچه بر بنده مان فرستادیم شک دارید،
 الف - مانند آن بیاورید.
 ب - ده سوره مانند آن بیاورید.
 ج - یک سوره مانند آن بیاورید.
 د - آیاتی مانند آن بیاورید.
 ۸ - ملائکه در باره خلقت آدم به خدا عرضه داشتند:
 الف - انسان طغیانگر و مفسد است و ما شاکر و ستایشگریم.
 ب - انسان، خون‌ریز و مفسد است و ما شاکر و تقدیسگریم.
 ج - انسان، تجاوزکار و خون‌ریز است و ما گوش به فرمان و تقدیسگریم.
 د - انسان ناسپاس و خون‌ریز است.
 ۹ - آنگاه که به فرشتگان گفتیم: آدم را سجده کنید، پس سجده کردند، جز ابلیس که...
 الف - حسد ورزید و سرپیچی کرد.
 ب - بزرگی خواست و سرپیچید.
 ج - بزرگی خواست و حسد ورزید.
 د - سرپیچید و بزرگی خواست.

- ۱۰ - آدم از پروردگارش کلماتی دریافت و توبه کرد و خداوند:
 الف - بخشنده و مهربان است.
 ب - آمرزنده و مهربان است.
 ج - توبه پذیر و مهربان است.
 د - توبه پذیر و بخشاینده است.
 ۱۱ - خداوند بنی اسرائیل را به چه یادآور شد؟
 الف - نعمتها، آیات و وفای به عهد
 ب - نعمتها، ترس از حق و ایمان به کتاب
 ج - نعمتها، وفای به عهد الهی و ترس از خدا
 د - نعمتها، ترس از خدا و تصدیق پیامبر
 ۱۲ - صبر و نماز بر همگان گران است، جز بر...
 الف - مؤمنان
 ب - ترسندگان
 ج - پارسایان
 د - پرهیزکاران
 ۱۳ - در قیامت کسی را به جای کسی جزا نمی دهند و از کسی شفاعت نمی پذیرند و...
 الف - به عدل حکم می شود.
 ب - از عقاب کسی عدول نخواهد شد.
 ج - در عذاب، کسی جایگزین دیگری نخواهد شد.
 د - از کسی جز عدل نخواهند خواست.
 ۱۴ - کشتن فرزندان و زنده نگهداشتن زنان:
 الف - عذاب الهی بود.
 ب - آزمایش بنی اسرائیل بود.
 ج - کینه فرعون بود.
 د - آزمایش برای فرعون بود.
 ۱۵ - موسی علیه السلام به قومش فرمود:
 گو ساله پرستی...
 الف - شرکی آشکار است.
 ب - شرکی جاهلانه است.
 ج - ظلم بر خویشان است.
 د - ظلمی شرک آلود است.
 ۱۶ - قوم موسی علیه السلام گفتند: تا... به تو ایمان نمی آوریم.
 الف - معجزه آشکار نیاوری،
 ب - خدا با ما سخن نگوید،
 ج - ما را از فرعون نرهانی،
 د - خدا را نبینیم،
 ۱۷ - بهره مندی از نعمتها و آمرزش گناهان و افزونی برای محسنان در گرو چه اموری بود؟
 الف - استغفار و جنگ با دشمنان

- ب - استغفار و سجده بر خدا
- ج - فتح شهر دشمن و سجده بر خدا
- د - استغفار و فتح شهر دشمن
- ۱۸ - چون موسی عصایش را به سنگ زد، چند چشمه جوشید و چرا؟
- الف - دوازده چشمه تا به عدد ماههای سال باشد.
- ب - دوازده چشمه تا اشاره به ۱۲ امام باشد.
- ج - ۲۲ چشمه تا به عدد طایفه‌های بنی اسرائیل باشد.
- د - دوازده چشمه تا هر گروهی آبشخور خود را بدانند.
- ۱۹ - خداوند متعال در بیان سزای ستمکارانی که حکم خدا را به غیر حکم خدا تبدیل نمودند چه می‌گوید؟
- الف - عذاب سخت آسمانی نازل کردیم.
- ب - به کیفر بد کاری و نافرمانی برایشان عذاب نازل کردیم.
- ج - به خشم و قهر خدا گرفتار شدند.
- د - اهل دوزخ‌سند و در آتش آن همیشه معذب خواهند بود.
- ۲۰ - بیاد آرید وقتی که برای راهنمایی به موسی کتاب و فرقان عطا کردیم، باشد...؟
- الف - که خدا را شکر گزارید.
- ب - که به راه حق هدایت یابید.
- ج - تا هدایت یابند.
- د - تا رستگار شوید.
- ۲۱ - از آیات ۶۷ تا ۷۱ سوره بقره استفاده می‌کنیم که:
- الف - افراد نباید به دنبال راه فرار برای انجام ندادن امر الهی باشند.
- ب - سؤالها و ایرادهای بی جا، تکلیف آسان را سخت می‌کند.
- ج - بر خورد بنی اسرائیل با حضرت موسی علیه السلام درست بوده است.
- د - الف و ج.
- ۲۲ - چرا خداوند بنی اسرائیل را ظالم دانسته است؟
- الف - زیرا به هیچ سخن حقی پایبند نبودند.
- ب - زیرا با موسی علیه السلام به لجاجت و دشمنی پرداختند.
- ج - زیرا بعد از معجزات روشن، گوساله پرستی را پیشه کردند.
- د - زیرا به پیمان خود وفادار نماندند.
- ۲۳ - چه کسانی به آیات روشن الهی کفر می‌ورزند؟
- الف - غافلان
- ب - فاسقان

- ج - جاهلان
د - مجرمان
۲۴ - هر کس به جای ایمان، کفر را برگزیند...
- الف - از رحمت خداوند دور شده است.
ب - اعمال او مقبول درگاه خدا واقع نمی‌شود.
ج - مسلماً از راه راست گمراه شده است.
د - اگر کار نیک کند، او نیز در راه راست است.
- ۲۵ - هر کس خود را خالصانه به خدا تسلیم کند...، پاداش او نزد خدا محفوظ است.
الف - و نیکوکار باشد
ب - و ذکر فراوان گوید
ج - و فقط عبادت کند
د - و مردم از او راضی باشند
- ۲۶ - کسانی که دعوت پیامبر را درک نکردند چه می‌گفتند؟
الف - چرا خدا با ما سخن نمی‌گوید؟
ب - چرا ما خدا را نمی‌بینیم؟
ج - چرا آیه بر ما نازل نمی‌شود؟
د - الف و ج.
- ۲۷ - ای پیامبر! همانا ما تو را به حق فرستادیم تا...
الف - فقط مردم را بت‌رسانی.
- ب - فقط به مردم بشارت دهی.
ج - فقط پیام ما را برسانی.
د - بشارت‌گر و بیم‌دهنده باشی.
- ۲۸ - در مجموع آیات ۶۱ تا ۱۲۰ سوره بقره چند بار به پیمان گرفتن از بنی اسرائیل اشارت رفته است؟
الف - دو مرتبه
ب - سه مرتبه
ج - چهار مرتبه
د - هفت مرتبه
- ۲۹ - آیا ذریه حضرت ابراهیم علیه السلام هم به مقام امامت می‌رسند؟
الف - تمام فرزندان ابراهیم علیه السلام به امامت می‌رسند.
ب - ستمگران به امامت نمی‌رسند.
ج - امامت به فرزندان عالم ابراهیم علیه السلام می‌رسد.
د - هیچ‌کدام از فرزندان ابراهیم علیه السلام به امامت نخواهند رسید.
- ۳۰ - حضرت ابراهیم علیه السلام در درخواست از خداوند، وظیفه پیامبران را چه می‌داند؟
الف - خواندن آیات خداوند
ب - آموختن کتاب و حکمت
ج - تزکیه باطنی مردم
د - همه موارد

پاسخنامه سؤالات مفاهیم قرآن کریم

ردیف	الف	ب	ج	د	ردیف	الف	ب	ج	د
۱					۱۶				
۲					۱۷				
۳					۱۸				
۴					۱۹				
۵					۲۰				
۶					۲۱				
۷					۲۲				
۸					۲۳				
۹					۲۴				
۱۰					۲۵				
۱۱					۲۶				
۱۲					۲۷				
۱۳					۲۸				
۱۴					۲۹				
۱۵					۳۰				

میزان تحصیلات:

نام پدر:

نام و نام خانوادگی:

آدرس:

- ۹- نجاسات چندتاست؟ (احکام طهارت)
- ۱۰- مرجع تقلید باید چند شرط داشته باشد؟ (احکام تقلید)
- ۱۱- شکهای باطل چندتاست؟ (احکام نماز)
- ۱۲- مجموع شکهای صحیح به علاوه یکی کمتر از شکهایی که نباید به آنها اعتنا کرد؟ (احکام نماز)
- ۱۳- برای چند چیز باید وضو گرفت؟ (احکام طهارت)
- ۱۴- ۵ تا بیشتر از واجبات نماز؟ (احکام نماز)
- ۱۵- میلاد پیامبر ﷺ و اما صادق علیه السلام در آن روز است. (تقویمها)
- ۱۶- زمین با چند شرط کف پا و ته کفش نجس را پاک می کند؟ (احکام طهارت)
- تذکر: اسناد ارائه شده طبق رساله امام خمینی علیه السلام می باشد.

۱	۲	۳	۴
۵	۶	۷	۸
۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶

- نمونه سوم: جدول احکام، عقاید و هوش
- توجه: با پر کردن جدول زیر، حاصل جمع هر یک از ستونهای افقی و عمودی ۴۲ خواهد شد.
- * لطفاً با مراجعه به رساله های عملیه مراجع تقلید، اعداد مورد نظر را پیدا کرده و در جدول ثبت نمایید.
- ۱- چند چیز موقع غذا خوردن مستحب است؟ (مسئله ۲۶۴۵)
- ۲- از چند راه می توان فتوای مرجع تقلید را به دست آورد؟ (احکام تقلید)
- ۳- لباس نمازگزار چند شرط دارد؟ (احکام لباس)
- ۴- چند چیز از حیوان حلال گوشت حرام است؟ (مسئله ۲۶۳۵)
- ۵- چند چیز وضو را باطل می کند؟ (احکام طهارت)
- ۶- شرایط صحیح بودن وضو چند چیز است؟ (احکام طهارت)
- ۷- چند چیز نماز را باطل می کند؟ (احکام نماز)
- ۸- چند چیز نجاست را پاک می کند؟ (احکام طهارت)

نمونه چهارم: چند قطره معرفت

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمودند:
دانش انسانها را در چهار چیز یافتیم:

۱- پروردگارت را بشناسی.

۲- بشناسی که خدا وجود تو را

آفریده و چه اموری در آفرینش تو به کار برده است.

۳- بشناسی که خدا از تو چه

خواسته است.

۴- بشناسی که چه چیز تو را از

دینت خارج می سازد.

هریک از جملات امام علیه السلام اشاره

به یکی از وظائف مهم انسان دارد.

جمله مربوط را در مقابل وظیفه معین

شده در زیر بنویسید.

نمونه پنجم: کدام آیه؟ کدام

سوره؟

۱- کلمات زیر را مرتب کنید و

بگوئید آیه به دست آمده در کدام سوره

از جزء آخر قرآن است؟

مثقال - یعمل - خیراً - و من - فمن

- شرأ - یره - ذره

۲- در سوره غاشیه دو آیه وجود

دارد که صورت انسانهای خوب و بد

در قیامت را به چیزهایی تشبیه می کند.

آن دو آیه کدامند؟

دعاها

آخرین بخش از اجرای یک

برنامه، به دعا اختصاص دارد. شایسته

است که در دعاها، موضوع بحث و

مطالب ارائه شده و نیز نوع مخاطبان و

سن و جنس و تحصیلات آنان در نظر

گرفته شود، تا مخاطبان، با هضم بهتر و

توجه دقیق تری «آمین» بگویند.

۱- خودشناسی:

۲- خداشناسی:

۳- مانع شناسی:

۴- هدف شناسی:

چنانچه اخلاق، آداب، اعتقادات و عملکرد مورد انتظار از مخاطب را در قالب دعا آورده و آنها را از خدا بخواهیم، هم حاجات خود را از خدا خواسته‌ایم و هم یک جمع بندی جذاب از بحث را به ذهن مخاطب القاء کرده‌ایم.

در ذیل با توجه به موضوعات مختلف، دعاهایی به عنوان نمونه ارائه می‌شود.

گلها

۱- ای خدای یاسها و یاسمنها، ای پروردگار گلهای شب بو، ای آفریدگار سوسن و نرگس و محمدی، ما را دوست حضرت محمد قرار ده.

۲- ای خدایی که باغ و باغچه را در بهار زنده می‌کنی، دل و جان ما را با بهار دینت (قرآن) زنده کن.

۳- ای که در دشتها و کوهستان، گیاهان و گلهایی رویاندی که از آنها برای دارو استفاده می‌شود، پرندگان از دانه‌هایشان می‌خورند و حیوانات از شاخه و برگهایشان تغذیه می‌کنند و مردم چوبهای خشکشان را می‌سوزانند، گلهای نیکی کردن به

دیگران را در دلهای ما برویان.
۴- ای خدائی که گلهای سرخ و محمدی را عطرآگین آفریدی، ما را با عطر خوبیها خوشبو کن.

پرندگان و حیوانات

۱- ای که به مورچه آموختی که دانه‌ها را به دو نیم کند تا در لانه‌اش سبز نشود و دچار مشکل نشود، خوبیها را به ما بیاموز.

۲- ای که می‌دانستی اگر بچه پرندگان را بجای تخم در شکمشان قرار دهی سنگین می‌شوند و نمی‌توانند پرواز کنند، بالهای رسیدن به قلعه سعادت را نصیب ما کن.

۳- ای مهربانی که به حیوانات شمهایی دادی تا بر زمین سفت و صخره‌ها راه روند و پایشان آزرده نشود، توفیق شکرگزاری بخاطر نعمتهای بی‌شمارت را به ما عطا فرما.

۴- ای که لباس پرندگان را پر قرار دادی تا در برابر سرما و گرما محافظت شوند و به خوبی پرواز کنند، به ما بالهای تصمیم و اراده عنایت کن تا در آسمان خوبیها پرواز کنیم.

۵- ای آفریننده سنجاقکهای زیبا،

بی حس آفریدی تا هنگام چیدن و کوتاه کردن آنها دردی احساس نکنیم، با ما در قیامت هم مهربان باش.

۲- ای مهربانی که آب دهان را آفریدی تا غذای خشک به راحتی از گلویمان پائین رود و خفه نشویم و لبهایی دادی تا آب دهان به طرف گلو سرازیر شود و بیرون از دهان نریزد، ای که برای حفظ چشم، پلکها و مژههایی مانند کرکره آفریدی، ما را از بدیها حفظ کن.

الفاظ زیبا

۱- خدایا! به ما علم و دانش عطا کن، گلهای ایمان را در دلهای ما برویان، ای مهربانتر از مادر! با ما مهربان باش، ما را از خطرها حفظ کن، ما را به سوی خوبیها راهنمایی کن، به ما پیاموز چگونه رفتار کنیم تا از ما راضی باشی.

۲- ای که همه چیز را برای خدمت به انسان آفریدی، ما را موفق کن تا به دیگران خدمت کنیم.

۳- ای که می دانستی چشم عضو بسیار مهم و ظریفی است و برای محافظت از آن، خطوط پیشانی، ابرو،

ای آفریننده پروانه های زیبا، ای آفریننده مروارید در صدف، مروارید ایمان را در صدف دل ما قرار ده.

۶- ای آنکه بلبل را دوست گل قرار دادی، ما را دوست خودت قرار ده.

اشیاء اطراف

۱- ای که باران می فرستی تا گیاه از زمین بروید و انسانها و جانوران غذای خود را تهیه کنند، باران مهربانیت را بر ما بباران.

۳- ای که برای آماده شدن بدن برای گرمای سخت تابستان، بهار را و برای مهیا شدن بدن برای سرمای شدید زمستان، پاییز را آفریدی تا بدن اندک اندک به گرما و سرما عادت کند، به ما تندرستی و سلامت ده تا بهتر بتوانیم تو را عبادت کنیم.

۳- ای که باد را می فرستی تا ابرها را جابجا کند، گلها و گیاهان را بارور سازد، کشتیهای بادبانی را به حرکت درآورد، آب را سرد و آتش را برافروخته تر سازد، ما را از نسیم رحمت خویش محروم نساز.

نکات اعتقادی

۱- ای مهربانی که موها و ناخنها را

۵- ای که دانه‌های انار را مانند دانه‌های یاقوت سرخ چنان به صف در پوستشان چیدی که انگار با دست چیده شده‌اند و میان آنها لایه‌های نازک و ظریف زردی قرار دادی تا انتهای دانه‌ها به پوست انار پیوند داشته باشد و غذا و آب به دانه‌ها برسد و رشد کنند و پوستی روی آنها کشیدی تا از هم نپاشند و حفظ شوند، زبان ما را از حرفهای بد حفظ کن.

پلک، مژگان و آب را در چشم آفریدی تا اگر ذره‌ای زیانبار از همه این موانع گذشت و وارد چشم شد، آب شور چشم آن را تبدیل به چیزی بی‌ضرر کند، ما را سپاسگزار نعمتهای خودت قرار ده.

۴- ای که ما انسانها را کاملاً مانند یکدیگر نیافریدی تا بتوانیم دوست را از دشمن و جنایتکار را از بی‌گناه بشناسیم، به ما کمک کن تا دشمنانمان را بشناسیم.

آیا محاسبه کرده‌اید؟

تعداد حاضران در نماز جماعت هر چه بیشتر باشد، پاداش آن نیز بیشتر است. به ترجمه حدیثی در این زمینه دقت کنید.

- اگر اقتداکننده ۱ نفر باشد، پاداش ۱۵۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۲ نفر باشد، پاداش ۶۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۳ نفر باشد، پاداش ۱۲۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۴ نفر باشد، پاداش ۲۴۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۵ نفر باشد، پاداش ۴۸۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۶ نفر باشد، پاداش ۹۶۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۷ نفر باشد، پاداش ۱۹۲۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۸ نفر باشد، پاداش ۳۶۴۰۰ نماز داده می‌شود.
- اگر اقتداکننده ۹ نفر باشد، پاداش ۷۲۸۰۰ نماز داده می‌شود.